

ויחלוקו

השמיכה והבה

שולמית לפיד. איורים: מישל קישקה, הוצאת כתר, 20 עמ' לא מסוספרים. 42.90 שקלים

יחיעם פדי

נילת שזימנה אותי למילואים דיברה בגעגור עים על "שפיץ" כספר שהזהיל את ילדותה. שולמית לפיד הצליחה להנציח בסיפורו של כלב בשם זה אפילו את האבק בשרדות של תל אביב. שיבחו אותה על דייקנות ריאליסטית ברומי נים היסטוריים, "גיאי אונזי" ו"כחרס הנשבר", במחנות ואף בספרים הנלשיים שבמרכוס ליוזי בדיחי, כתבת מקומון בכארשבע. אפילו כשתיארה תהרוזבוהו מביך ב"אורח בר" ידעה להעניק לכך הסבר הגיוני ומציאותי לחלוטין.

משום כך גילוי שמיכה בעלת אישיות, שם כמו זהבה ויכולת דיבור עשוי להפתיע כל מי שלפיד הצטיירה בעיניו כסופרת שאינה נודדת למחוזות הרמיון. ובכלל, באיוז עיד בארץ קר עד כדי כך

ידיעם פדין וואו מורגנס, עורר וויקי ספרי ילדים

שלאבא "קופאות הרגליים"? הרי רק בסופו של הסיפור נוסעים כולם לירושלים: יתר על כן: כשקר כל כך אפשר תמיד להתכנסות בשמיכה נוספת, ובזוודאי צריך לתהות מדוע בחר מישל קישקה לצייר את זהבה כשמיכה רקת גורה וצהבהבה, כמעט מעטה קל לקיץ ולא שמיכת חורף. בגלל כל הסיבות האלה, והכבוד הרב שאני רוחש לשולמית לפיד, נרחפתי לשאול את עצמי שמא השמיכה אינה אלא מטאפורה; ואם כן, למה.

הבעיה היא שמטאפורות מעולמם של ילדים כמי עט אינן באות בחשבון. גם אם ילדים רבים על אותו צעצוע, אין צורך "לטפטס קומה" כדי להמחיש מצב שגור, שפתרונו ידוע מראש. או אולי המטאפורה היא מעולם המבוגרים. ראיתי ברמיוני את שולמית לפיד עוקבת אחרי מאבקים של צעירים בימינו סביב הזמן הפנוי שלו ושלה: הם "מושכים לכאן, מושכים לשם", וכשוה שבע רצון – משלם האחר ברגליים חשופות; בעיקר נכון הרבר כשאבא ואמא נלחמים על טיפת זמן לקידום עצמם או סתם כדי לשאוף אוויר, וכל אחד מהם מותיד לזולתו את המטלות המכבידות – כולל צורכי הילדים – האמורות להתיחלק ביניהם, כפי שמרמו (אולי) סופו של הסיפור. הבעיה בפתרון זה היא שסופרת כשולמית לפיד לא תערב את הילדים במאבק שאבא ואמא משתדלים כל כך להסתירו. מסיבה זו פסלתי גם את

האפשרות שהכוונה לתקציב המשפחה; אמנם גם בתחום זה חייבים לוותר על משהו, ואולי משום כך אבא חולם על "תנור גדול ולחם חם" כדי להירדם, ואמא על "קומקום מלא שוקו חם". אבל ילדים, כידוע, אינם עוזרים לשמור על המסגרת, שהרי הם "עליונים ותמימים וחסרי לב" כמאמרו של ג"מ בא"ר, ודורשים ג'ינס אופנתיים ונעליים כמרשישי לכולם. לא זו בלבד שאין לערב ילדים בשאלת התקציב המשפחתי, פתרון כזה גם יהיה חומרני מדי, ופשוט לא מתאים לרוח הספר ולרוחה של המספרת, המתארת את יעל וליאור חולמים על ההנאות הפשוטות בחיים, "על תירס חם בשפת הים".

אם כך, אולי השמיכה היא מטאפורה לחיי המשפחה עצמם? לפחות אפשר להבין אותה כמשל לאותם מקרים שבהם בני הזוג מושכים בכוח, וכמו שאומרת השמיכה וזהבה, בלי "שום התחשבותו תסתכלו יצא לי חוטי". לא רק חוטים נפרמים מן השמיכה המשותפת במקרים אלה, אלא שהיא אכן נפרמת לכל אורכה בלי שיהיה צורך במספריים. כי זהו אכן טוף הסיפור: אמא גוזרת את השמיכה, ולמרבה הפלא מצליחים אבא ואמא להסתדר עם המחצית, בעוד שנכשלו לחלוטין כל עוד השתמשו יחד בשמיכה השלמה.

גירושין הם עניין עדין, ונקל לחשוב על ספר שיטפל בהם בלבוש מטאפורי. הקוץ היחיד בכשרה

של הפרשנות הזאת הוא הציור של מישל קישקה: אבא ואמא נראים בו חבוקים במיטה כשכל אחד מהם עטוף בזהבה שלו. מי שמתגרשים ומחלקים את הרכוש, שוב אינם ישינים באופן כזה.

אהה, חשבתי בעצב, הפתרון היחיד הוא מתחום הפוליטיקה. אפשרות זו מאירה באור חדש גם את "התנין מצרים", ספרה של שולמית לפיד מלפני עשור: תנין פעוט צונח יום אחד מהברז בלי שאיש התכוון לקראתו, וככל שהוא קטן וחמוד בתחילה, הוא גדל במהלך הסיפור ומציור לציור של ברכה אלחסיר-גרומר, עד שהוא תופס כפולת עמודים: אם הכוונה היתה לרמוז לבעיה פוליטית שנראתה תחילה קטנה אך הפכה לאבן נגף הממרדת את חיינו, אולי הפעם רוצה המחברת להציע פתרון פוליטי ברוח ספרותית?

אם כן, אולי זו הסיבה לכך שאמא שולמית גוזרת את השמיכה ממש כשמהה, ואיש בסיפור אינו מוזל דמעה על גורלה. הרי מעתה היא "זהבתיים!" נותר רק לברר מי מתענג על שני חלקיה של זהבה, ובעניין זה אין לי שום השערה. לו לבש אבא בציור של מישל קישקה טלית קטן מתחת לחולצת הפיזי"מה, או לו היה רמו בציור כלשהו לכפייה, הייתי יודע לפחות בין מי למי רוצים לחלק את זהבה, ועם מי אמורים אבא ואמא – וכולנו – להתחבק ולהסתדר בק בסוף הלילה הקר והסוער.